

ODPORÚČANIA

ODPORÚČANIE KOMISIE

z 29. januára 2014

týkajúce sa dôsledkov odobratia volebného práva občanom Únie, ktorí uplatňujú svoje právo na voľný pohyb

(2014/53/EÚ)

EURÓPSKA KOMISIA,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 292,

keďže:

- (1) Lisabonskou zmluvou sa posilňuje úloha občanov Únie ako politických aktérov, pričom sa vytvára silná väzba medzi občanmi, uplatňovaním ich politických práv a demokratickým životom Únie. Podľa článku 10 ods. 1 a 3 Zmluvy o Európskej únii (Zmluva o EÚ) je fungovanie Únie založené na zastupiteľskej demokracii a každý občan Únie má právo zúčastňovať sa na demokratickom živote Únie. V článku 10 ods. 2 Zmluvy o EÚ, ktorý stelesňuje tieto zásady, sa stanovuje, že občania sú na úrovni Únie priamo zastúpení v Európskom parlamente a že hlavy štátov alebo predsedovia vlád a ich vlády, ktorí zastupujú členské štáty v Európskej rade a v Rade, sa sami osebe demokraticky zodpovedajú buď svojim národným parlamentom, alebo svojim občanom.
- (2) Podľa článku 20 ZFEÚ občianstvo Únie dopĺňa štátne občianstvo.
- (3) Článkom 21 ZFEÚ a článkom 45 Charty základných práv Európskej únie sa občanom EÚ udeľuje právo slobodne sa pohybovať a zdržiavať na území členských štátov Európskej únie.
- (4) Cieľom tohto odporúčania je posilniť právo občanov EÚ, ktorí využívajú svoje právo slobodne sa pohybovať na území Únie, zúčastňovať sa na demokratickom živote Únie a členských štátov.
- (5) Ako sa zdôrazňuje v Správe o občianstve EÚ za rok 2010 ⁽¹⁾ jedným z problémov, s ktorým sa stretávajú občania Únie z určitých členských štátov ako politickí aktéri v rámci Únie, je strata práva voliť (je im „odobraté volebné právo“) v celoštátnych voľbách ich domovského členského štátu, ak sa určité obdobie zdržiavajú na území iného členského štátu.
- (6) Žiadny členský štát nedisponuje v súčasnosti všeobecnou politikou, ktorou by sa občanom Únie z iných členských štátov s bydliskom na území daného štátu priznávalo právo voliť v celoštátnych voľbách. V dôsledku toho občania Únie, ktorým bolo odobraté volebné právo, obvykle nemajú právo voliť v celoštátnych voľbách v žiadnom členskom štáte.
- (7) Súčasnú situáciu možno považovať za nezlučiteľnú so základnou premisou občianstva Únie, a to konkrétne, že má ísť o občianstvo, ktoré dopĺňa štátne občianstvo a občanom Únie má zabezpečovať ďalšie práva. V tomto prípade však môže výkon práva na voľný pohyb viesť k strate práva na účasť na politickom dianí.
- (8) Navyše, hoci si občania Únie, ktorí sú takto pozbavení volebného práva, uchovávajú právo voliť poslancov Európskeho parlamentu, nemajú právo zúčastňovať sa na vnútroštátnych postupoch vedúcich k zostaveniu vlád členských štátov, zo zástupcov ktorých je zložená Rada, druhý spoluzákonodarca Únie.
- (9) Stratu práva voliť v celoštátnych voľbách v krajine pôvodu z dôvodu výkonu práva voľného pohybovania sa v rámci štátov Únie vnímajú občania Únie ako medzeru v ich politických právach.
- (10) V Správe o občianstve EÚ za rok 2010 „Občania EÚ: vaše práva, vaša budúcnosť“ ⁽²⁾ Komisia zdôrazňuje, že plná účasť občanov Únie na demokratickom živote Únie na všetkých úrovniach je samotným základom občianstva Únie. Komisia oznámila, že navrhne konštruktívne spôsoby ako umožniť občanom EÚ žijúcim v inom členskom štáte plne sa zúčastňovať na demokratickom živote EÚ tým, že si uchovávajú právo voliť v celoštátnych voľbách vo svojej krajine pôvodu.
- (11) Právo voliť je základným občianskym právom. Ako uznáva Európsky súd pre ľudské práva, právo voliť nie je privilegium. Každý všeobecný, automatický a nerozlišujúci odklon od zásady všeobecného volebného práva prináša riziko oslabenia demokratickej právoplatnosti takto zvoleného zákonodarného zboru, a tým aj zákonov, ktoré schvaľuje ⁽³⁾. V demokratickom štáte by sa teda malo uplatňovať čo najširším spôsobom. Tento

⁽²⁾ COM(2013) 269.

⁽³⁾ Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva zo 7. mája 2013 v prípade Shindler.

⁽¹⁾ KOM(2010) 603.

súd okrem toho zistil, že existuje jasný trend v prospech toho, aby sa štátnym príslušníkom, ktorí vo svojej krajine pôvodu nemajú bydlisko, v tejto krajine umožnilo voliť; aj keď v tejto otázke žiadny spoločný európsky prístup doposiaľ neexistuje.

- (12) Podľa pravidiel, ktoré sú v súčasnosti platné v niektorých členských štátoch, môže nastať situácia, keď občania Únie s bydliskom v inom členskom štáte môžu prísť o svoje hlasovacie právo iba z toho dôvodu, že sa určité obdobie zdržiavajú v zahraničí. To vychádza z predpokladu, že pobyt v zahraničí trvajúci určitý čas znamená, že bola pretrhnutá väzba s politickým dňom v krajine pôvodu. Tento predpoklad však nie je v každom jednotlivom prípade správny. Preto by bolo vhodné dať občanom, ktorým hrozí, že by im mohlo byť odobraté volebné právo, možnosť preukázať svoj trvalý záujem o politické dianie v členskom štáte, ktorého sú štátnymi príslušníkmi.
- (13) Občania Únie s bydliskom v inom členskom štáte môžu udržiavať celoživotné a úzke väzby so svojou krajinou pôvodu a môžu byť naďalej priamo ovplyvňovaní zákonmi prijatými na základe legislatívneho postupu danej krajiny. Vďaka rozšírenému prístupu k televíznemu vysielaniu za hranicami a dostupnosti internetu a ďalších internetových a mobilných komunikačných technológií je jednoduchšie ako kedykoľvek predtým pozorne sledovať sociálny a politický vývoj v domovskom členskom štáte a zúčastňovať sa na ňom.
- (14) Účel politik, ktoré občanom odobierajú volebné právo, by sa mal prehodnotiť so zreteľom na súčasné sociálnoekonomické a technologické skutočnosti, súčasný trend smerujúci k inkluzívnej politickej účasti a súčasný stav európskej integrácie, ako aj na prvoradý význam práva zúčastňovať sa na demokratickom živote Únie a práva na voľný pohyb.
- (15) Inkluzívnejší a primeranejší prístup by spočíval v tom, že sa zabezpečí, aby si občania, ktorí využívajú svoje právo na voľný pohyb a pobyt v Únii, mohli ponechať právo voliť v celoštátnych voľbách, ak preukážu trvalý záujem o politické dianie v členskom štáte, ktorého sú štátnymi príslušníkmi.
- (16) Pozitívne opatrenie zo strany jednotlivcov, napríklad ich žiadosť, aby zostali zapísaní na zozname voličov svojho členského štátu pôvodu, by sa malo považovať za vhodné kritérium – a najjednoduchší prostriedok – na účely preukázania trvalého záujmu o politické dianie v členskom štáte, ktorého sú štátnymi príslušníkmi, bez toho, aby tým bola dotknutá možnosť týchto členských štátov požadovať, aby ich občania tieto žiadosti v príslušných intervaloch obnovovali, a tým potvrdzovali pretrvávanie tohto záujmu.

- (17) Aby sa znížila záťaž pre občanov v zahraničí na minimum, malo by byť podanie žiadostí o zápis na zoznam voličov alebo o zotrvanie na ňom možné elektronickou cestou.
- (18) Je dôležité zabezpečiť včasné a riadne informovanie občanov, ktorí sa sťahujú do iného členského štátu alebo v ňom majú pobyt, o podmienkach, za ktorých si môžu zachovať svoje volebné práva, a o zodpovedajúcich praktických opatreniach.

PRIJALA TOTO ODPORÚČANIE:

1. Ak politiky členských štátov obmedzujú právo svojich štátnych príslušníkov voliť v celoštátnych voľbách výlučne na základe podmienky pobytu, mali by členské štáty umožniť svojim štátnym príslušníkom, ktorí využívajú svoje právo na voľný pohyb a pobyt v Únii, preukázať trvalý záujem o politické dianie v členskom štáte, ktorého sú štátnymi príslušníkmi, a to aj prostredníctvom žiadosti o zotrvanie na zozname voličov, a ponechať si tak právo voliť.
2. Ak členské štáty umožňujú svojim štátnym príslušníkom s bydliskom v inom členskom štáte ponechať si právo voliť v celoštátnych voľbách na základe žiadosti o zotrvanie na zozname voličov, nemala by tým byť dotknutá možnosť, aby tieto členské štáty zaviedli primerané sprievodné opatrenia, napríklad opätovné podanie žiadosti v primeraných intervaloch.
3. Členské štáty, ktoré umožňujú svojim štátnym príslušníkom s bydliskom v inom členskom štáte ponechať si právo voliť v celoštátnych voľbách na základe žiadosti alebo opätovného podania žiadosti o zotrvanie na zozname voličov, by mali zabezpečiť, aby všetky príslušné žiadosti bolo možné podávať elektronicky.
4. Členské štáty, ktoré ustanovujú stratu práva voliť v celoštátnych voľbách v prípade svojich štátnych príslušníkov s bydliskom v inom členskom štáte, by ich mali vhodnými prostriedkami a včasne informovať o podmienkach a praktických opatreniach týkajúcich sa zachovania ich práva voliť v celoštátnych voľbách.

Toto odporúčanie je určené členským štátom.

V Bruseli 29. januára 2014

Za Komisiu
Viviane REDING
podpredsedníčka